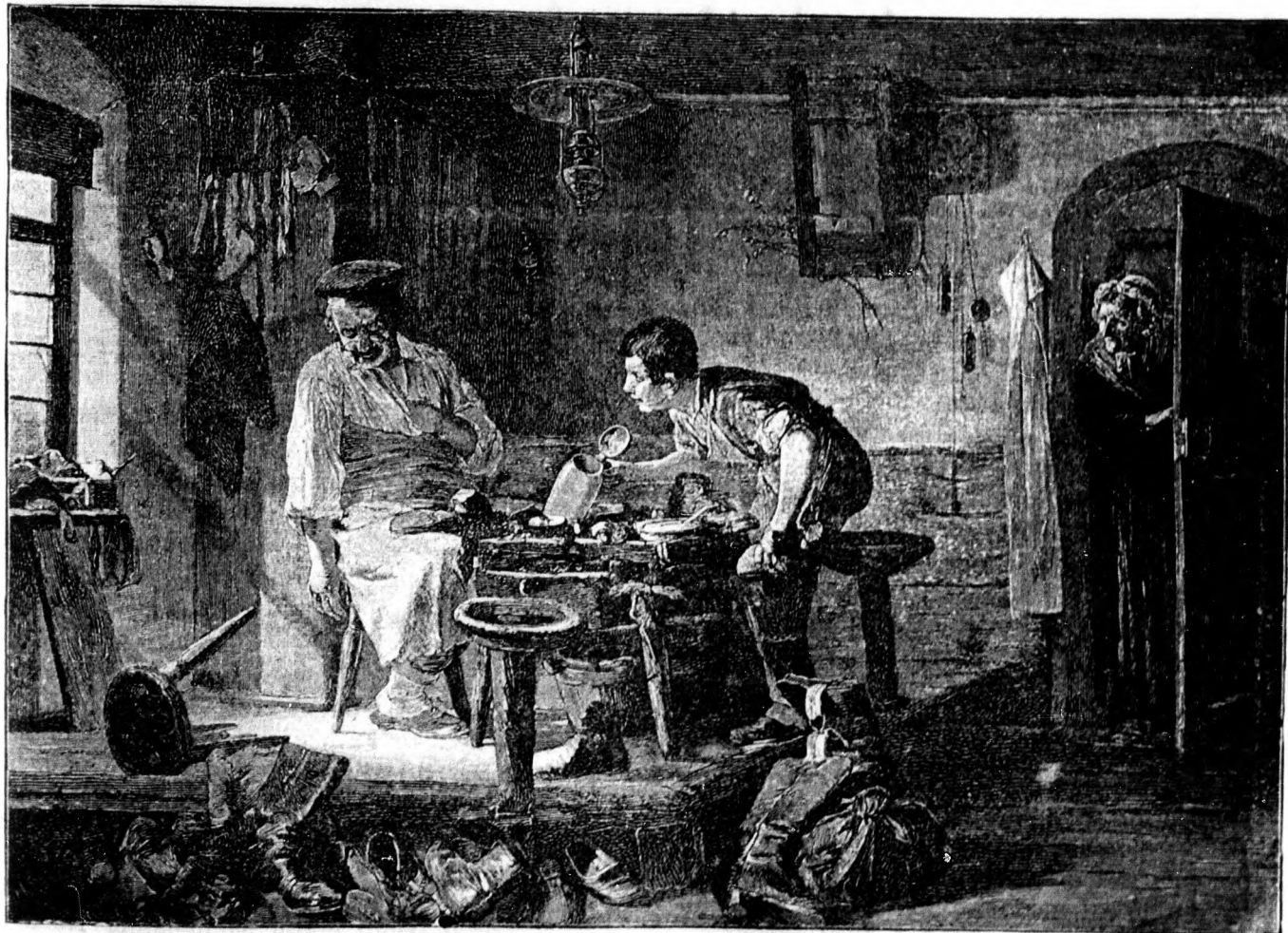

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Kedy už raz?

Podivno to vyzerá u nás. Sťažnosti a ponosy naháňajú jedna druhú. Nie sme spokojní a máme k tomu až veľa príčin. Nerozumieme pod pobúrili a ak možno, ešte nespokojnejším ho urobili. Na čo my poukazujeme, to je neblahá, neprajná skutočnosť, ktorú ale možno napraviť, len

Prázdny krčiazok.

týmto oné umelecké sťažnosti a prefikané žaloby i obžaloby ľudárske, ktoré majú len zdanlivý a vymudrovaný základ a iba na to cieľia, aby ľud vôľa a čas sa k tomu vyžaduje, i svorné a svedomité spoluúčinkovanie všetkých k tomu povolaných faktorov, činiteľov. Že ale práve táto ne-

vyhnutná požiadavka je také niečo, čomu sa najmenej úfať môžeme, to je naše nešťastie, to kliatba Uhorska.

To je to, čo by si mal každý Uhor dobre uvážiť.

Pozrime si otvoreným okom naše pomery, a čo vidíme? Vidíme predovšetkým to, že naše verejné dávky nie sú ani najmenej slušne a spravodlivo rozdelené. Potrebná nám je tedy v prvom rade reforma daňového systému, lebo od toho závisí jestvovanie a budúcnosť početných malých ľudí, ktorí ale väčšinu obyvateľstva tvoria a ktorým pomáhať je nielen ľudská ale aj vlastenecko-národná povinnosť. Vidíme ďalej, že sa na obce so dňa na deň nové farchy valia a to mnohé také, ktoré nie sú miestneho, lež čisto štátneho pôvodu. Bohaté obce majetných krajov to ešte snesú ako-tak, nie ale malé, cele bezmajetné obce, menovite horniacke. A vidíme pri tom, že sa o hospodárske záujmy týchto obcí nemá kto postarať, že správu povinnovateľa zabezpečenia proti požiaru, ľadovcu a nehodám dobytok potkať mohúcim nenie na koho sveriť, lebo terajšia administrácia sa k tomu nehodí. Uznal to sám patričný minister. Potrebná nám je tedy a to súrne potrebná reforma administrácie.

Vidíme konečne zmätok a neistotu, akej ide me v ústrety ohľadom sriadenia pomerov vyrovnania s Rakúskom, ktoré v sebe obsahuje nescíslne naše záujmy a od ich spôsobu riešenia závisí náš dobrobyt na roky. Potrebujeme tedy čím skoršie, čím istejšie, čím určitejšie a ako len možno prajné vyrovnanie s Rakúskom.

Všetko toto sú súrne požiadavky; čas je svrchovaný; otázky tieto mohutnou silou tísnu sa na denný poriadok. Riešenie takových je povinnosťou snemu, a snem je následkom neočakávaných, nepochopiteľných prekážok k riešeniu týchto súrných otázok neschopný.

Vyrovnanie s Rakúskom je k času viazané, ačkoľvek bol termín už opätne predĺžený, predsa bude môcť byť sotva zadržaný; no napriek tomu všetky s ním spojené otázky musia byť akokoľvek riešené. Snem sa musí v prvom rade s týmito zaoberať a len potom môže prísť rad na iné reformy. Čože z toho nasleduje? Nasleduje to, aby jedenkaždý otec vlasti, plniac svoju zákonodarnú povinnosť, vynasnažoval sa, žeby otázka vyrovnania bola čím skôr a čím prajnejšie pre nás riešená. Vláda v tomto ohľade koná obrovskú prácu menovite preto, že v Rakúsku nenie sriadených pomerov a že Rakúšanania voči nám nesmierne požiadavky stavajú. No vláda nepopustí a záujmy naše hrdinsky bráni. Aby ale jej námahy malý úspech, potrebné je, aby ju patriční povolani činitelia politickí všemožne nie v jej prospech ale v prospech národa a vlasti podpo-

rovali. U týchto je ale väčšia zášť oproti vláde a oproti ministerpredsedovi, než láska k vlasti a národu, a oni hotoví sú radšej do škody priviesť krajinu, ako napomáhať štátu a národu prajné námahy vlády a vládnej strany.

Stanovisko ľudárov je od prvopočiatku nič iné, ako čisté prekážanie, nivočenie všetkého, čo vláda zamýšľa. Šťastie, že ich je málo a tak posmech, ktorý takýmto nesmyslným, defacím pokračovaním krajine robia, je ohraničený. Od týchto sme nič dobrého neočakávali a tak sme sa ani nesklamali v nich. V mnohom podobné je aj účinkovanie ľavičiarov. Tí sa tiež už od 30 rokov za tŕňou honia. Ale čo je hlavne nepochopiteľné, to je pokračovanie strany národnej, pod vodcovstvom Apponyiho stojacej. Od tejto na stanovisku vyrovnania z r. 1867. stojacej strany očakávať sa dalo, že u nich prvým činiteľom je láska k vlasti a len potom nasledujú osobné záujmy. A hľa i táto, ináč z vážnych politikov pozostávajúca strana zablúdila, vystaviac si za cieľ, že «alebo padne Bánffy, alebo nebude vyrovnanie.» Od tohoto nás síce Pán Boh uchová, ale tento zjav je nepekný.

Kedy sa už raz povznesú poslanci naši nad osobné malichernosti? Kedy už raz úprimne začnú pomýšľať na potreby štátu a jeho obyvateľov? Kedy sa povznesú nad osobníckárstvo a zastanú si v službu národa, ku ktorej voličmi vyslaní boli?

Dal by Pán Boh, aby to čím skorej bolo.

Slovo k rodákam.

Francúzske záležitosti sa nás samo v sebe málo týkajú. Meno a osoba Dreyfusova je našim čitateľom zväčša neznáma. Že ale ľudárska spisba tieto záležitosti často k pomýleniu a pobúreniu myslí upotrebuje, za povinnosť si držíme o týchto veciach obširnejšie prehovoriť.

Francúzskeho dôstojníka Dreyfusa, — mimochodom rečeno žida — odsúdil vojenský súd pre vlastizradu na deportáciu (odvlečenie) na Čertov ostrov. Odsúdenie toto mnoho hluku narobilo nielen vo Francúzsku, ale po celom svete preto, lebo na javo vyšlo, že pri odsúdení nebolo správne pokračované, ponač sa dokázalo, a že ani nik netajil, že vojenským sudcom podanoby také tajné listiny, ktoré ani obžalovanému ani jeho zákonnému obrancovi neukázali, a tak tenže oproti týmto brániť sa nemohol. No a keď vypočutia už len nikoho neslobodno odsúdiť, už varí aj Ondrej Rojko dovoliť, že ani len žida

Nejdeme opisovať beh tejto záležitosti a iba to podotkneme, že sa pred pár týždňami verejne dokázalo, že onú chýrnu listinu, následkom ktorej

důstojníka Dreyfusa odsúdili istý plukovník Henry falšoval. Tohoto plukovníka vojenský minister dal zatknúť a väzeň tento, aby ušiel pohaneniu a trestu vo väzení, zarezal sa britvou.

Francúzska vláda teraz na mnohé naliehanie nielen interesoovaných Francúzov, lež na ozvanie sa spravodlivých ľudí celého vzdelaného sveta sa odhodlala, že túto pravotu znova preskúma a prereviduje. Toto je však to najmenšie čo v mene a v záujme pravdy a spravodlivosti urobiť musí. To sa nedá tajiť. Dreyfus bol odsúdený na základe dokumentu, o ktorom sa dokázalo, že bol falšovaný, falošný. Odhliadnuc od toho, či je Dreyfus vinný, alebo nevinný, veď sa to práve pri novom súdnom pokračovaní dokázať môže, má a musí, každý spravodlivý človek len tešíť sa musí nad tým, že sa pravda hľadá, aby nevinný netrpel a vinný trestu neušiel. Nie tak ľudári, čo je tým po spravodlivosti: Dreyfus je žid, a ten nech trpí aj nevinne.

Nič iného sa nestalo, len to, že pravotu Dreyfusovu znovu prezrú; jestli ho vinným nájdú, bude trpeť, jestli je ale nevinným, zaslúži zadosťučinenie. A hľa z tejto jednoduchej príčiny «kresťanský» kňazský «Alkotmány» takto píše: «Rod židovský zvíťazil nad národom francúzskym. Porazil francúzsku armádu. Znivočil republiku. Moc svoju dá cítiť celej Europe. Napadnul česť francúzskeho národa a rumeň hanby zakryl tvár vlasteneckých Francúzov.

Tedy pravdu a spravodlivosť hľadať je «víťazstvo židovstva nad národom francúzskym!» Takto Francúzov doposiaľ ešte nikto neurazil. Ak je pravdu hľadať — ako aj je — víťazstvom, tak sa my väčšmi tešíme židovskému víťazstvu, ako želieme porážku pravde a spravodlivosti vyhybujúcich Francúzov.

Ľudári večne vytrubujú, že mocní utláčajú slabých; nuž tedy ktože sa má viac tešiť tomu, že pravdu a právo jedného nepatrného človeka vyhľadáva celý svet, ak nie oni, jestli sú úprimní? Ale horká ich úprimnosť! Veď takto píšú ďalej. «Čo môžeme my vedieť, či bol Dreyfus vinným alebo nie vo vlastizrade jemu pripisovanej, keď tie písma neznáme, ktoré tvoria základ výroku.» Nuž sami tvrdia, že nevedia, či bol vinný alebo nie, — ale to vedia, že bol a je židom, tedy ta s ním; — vinný alebo nevinný — nech trpí, veď je žid, tedy liberál, zednár, tatár. Načo takému právo a spravodlivosť, tie sú len pre ľudárov i to len pre vyvolených.

Oj, je to spustlosť mravov, keď ani právo a spravodlivosť neslobodno prisluhovať každému, keď sa opovážia vytvárať ľudí pre ich náboženstvo z obrany zákonov. A robia to takí, ktorí sa ustavične žalujú, že liberalismus prenasleduje vieru. Hej ľudári to robia tajne i zjavne, ako to

i prítomný príklad dokazuje. A tak robia vo všetkom. Všetky práva pre seba chcú shabať; všetky výhody sebe zaopatrit a všetky farchy zvaliť na druhých. Ako šomrú, špincú, klajú na liberálov, že spolu držia a všade súc v prevahe, z radov svojich predstavenstvá, výbory, úradníctvo, ablegátov volia. Nuž veď vari nebudú tak na hlavu padlí, aby ľudárskych prívržencov volili, alebo aby ich milióny ustúpili pár sto ľudárom a týchto nechali streštene šafárik? Zato ale oni vo veškých svojich plátkoch a to v každom čísle upozorňujú svojich, aby vždy a všade len ľudárov volili; vždy a všade liberálov potlačili a nivočili. To je im, ale len im dovolené; keď to iní urobia, to je už krivda, kradenie práva, vraždenie slobody, konfiskovanie zákonov. Ba vo svojej surovosti idú tak ďaleko, že už vopred výborníkov stoličných, ústredné výbory a volebných predsedov za zločincov vyhlasujú. Keď už ako-tak, ale predsa dajako učení ľudia, takto sa chovajú takto nehanebne pokračujú, ký div potom, že tí, ktorí nikdy školy nenavštívili, sú socialistami a anarchistami. Ba div je, že ich je ešte nie viac, ako doposiaľ... No Boh svojich neopustí.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Pomník kráľovnej Alžbety. Jakkáňle bude sankcionovaný zákon o pamiatke kráľovnej Alžbety, ministerský predseda porobí potrebné kroky, aby bol utvorený krajinský výbor, ktorého úlohou bude spolupracovať na postavení pomníka kráľovnej Alžbety. Ministerský predseda chce zostaviť zo 24 členov pozostávajúci výbor, ktorého 12 členovia budú vyslanci, 6-ti členovia magnáti a 6-ti členovia v pospolitom živote vynikajúci mužovia.

Z Rakúska. V pondelok, 26 ho septembra zasadla rakúska ríšska rada k prvému zasadnutiu. Toto zasadnutie bolo celkom tiché preto, lebo bolo venované pamiatke zosnulej kráľovnej Alžbety; pri tejto príležitosti všetky stránky bez dišputy prijaly návrh predsedu, aby snemovne vyslovila svoju úprimnú sústrasť nad odumretím kráľovny.

Čo sa týče ďalšieho účinkovania rakúskej ríšskej rady, hovorí sa, že sa opposície na tom usniesly, že nebudú proti tomu, aby predlohy potahujúce sa na vyrovnanie boly patričným odborom vydané cieľom pojednávania. Keď odbory budú hotové s týmito predlohami a keď ich predostrá ríšskej rade cieľom pojednávania, vtedy zavedú opposície proti týmže obštrukciu. Toto sa stane v decembri alebo aspoň koncom novembra, keď uhorský snem nebude mať viac času k pojednávaniu návrhov potahujúcich sa na samostatné zariadenia cla.

Rakúske opposície myslia si, že týmto spôsobom prinútiť uhorskú vládu buď k tomu, aby privolila k ďalšiemu predĺženiu dočasného stavu, tak zvaného provisoriuma; buď ju prinútiť k tomu, aby prijala niektoré požiadavky Rakúšanov, ku príkladu povýšenie kvóty.

Naša vláda ale bude na pozore, aby ju takéto neočakávané prekvapenia neprivedli do zmätku.

Kongress obecných notárov. V pondelok vydžialvali obecní notári v Budapešti zvyčajné shromaždenie, kongress. Shromaždeniu predsedníctvom predostrelá zpráva obsahuje mnoho užitočného.

Tak medzi iným hovorí aj o tom, jako by sa dalo odpomôcť robotníckym nehodám. Narádza zakladanie knihovní v obciach, z ktorých občania budú zdarma dostávať knihy na čítanie; pre práce neschopných poľných robotníkov majú sa založiť útulne, kde by títo obdržali celé zaopatrenie; záležitosti robotníkov majú byť rýchle vybavené, má byť založené čím viac úverkových spolkov.

O obciach hovorí zpravá, že sú tiež nadmier obťažované takými výdavkami, ktoré pochádzajú z vyhovovania čisto štátnych povinností. Narádza tedy, aby kongress prosil ministra vnútra, aby buď udelil obciam zo štátnej kassy zodpovednú pomoc, alebo aby štát prevzal platil obecných notárov.

Voľba vyslanca. V sas-hermáňskom okrese, ktorý predtým zastupoval nedávno zosnulý gróf Ondrej Bethlen, bola 22-ho septembra voľba. Vyvolený bol ohromnou väčšinou štátny sekretár v ministerstve vnútra Jakabffy.

Z Číny. Z tejto ohromnej ríše, ktorej obyvateľstvo je väčšie, než obyvateľstvo celej Európy, dochodia zprávy o prevrate na tróne. Mladistvý cisár čínsky bol prinútený vzdať sa trónu, na ktorý zasadla jeho stará tetka. Prevrat na tróne značí zároveň aj obrat v politike. Doterajší cisár videl, že jak isté reformy nezavedie v Číne, tak že sa držva táto rozpadne. Reformy ale neboly po chuti dvoraninom, ktorým sa aj podarilo kráľa prinútiť, aby sa poďakoval.

Teraz sa dostala na vládu zase Rusku naklonená strana. Neú nemožné, že sa europejské mocnosti nebudú ľahostajne dívať na túto menu, ktorá značí víťazstvo ruskej politiky v Číne.

Z Francúzska. Vo Francúzsku je teraz celé obyvateľstvo na dve stránky rozdelené. Jedna stránka si zieda revíziu Dreyfusovskej pravoty a tá druhá je proti revízii. Stránky bojujú jedna proti druhej, čo najzatejši nepriatelja. Republika je veľmi otrasená.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 23. septembra. Na dnešnom zasadnutí predniesol Karol Eötvös, člen neodvislej strany návrh, aby snem vláde nedôveru odhlásoval pre jej chovanie sa v otázke vyrovnania s Rakúskom. Karol Eötvös si zieda, aby vláda na každý pád

uviedla samostatné colné územie. Jemu nejde o to, aby sme hospodársky neutrpeli škodu, lež aby zvíťazila zásada, že totižto máme právo zaviesť samostatné colné územie. Ďalej dľa neho aj preto treba vláde nedôveru hlasovať, že nepovie, čo chce na ten pád spraviť, jak rakúsky parlament bude práce neschopným. Odporúča svoj návrh k prijatiu.

Ministerský predseda barón Bánffy odpovedal, že vláda má pred očima aj hospodárske záujmy krajiny a nielen puhé zásady. Vláda nesmie predpokladať, že rakúsky snem nebude práceschopným a tak ani nemôže o tom hovoriť, čo spraví v tom páde. Jak bude rakúska ríšska rada pokračovať v obštrukcii, tak vláda zadá návrh o samostatnom zariadení kupeckej a colnej záležitosti. Vláda sa prísne pridržiava zákona a to robí, čo jej zákon nakladá, preto prosí snemovňu, aby návrh Eötvösov neprijala. Snemovňa obrovskou väčšinou odvrhla Eötvösov návrh.

Zatým dľa mena hlasovali vyslanci na to, čo sa malo pred dvoma týždňami robiť

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 26. septembra. Dnes vydržiavali vyslanci krátke zasadnutie, na ktorom ustálili, že do štvrtku nebudú držať zasadnutie a že na štvrtkovom zasadnutí bude sa pojednávať návrh zákona o pamiatke zosnulej kráľovnej.

Zatým odpovedali ministri na interpellácie.

Asíce minister vnútra Perczel odpovedal na interpelláciu grófa Apponyiho, zadanú v otázke revízie volebného zákona. Minister sa osvedčil, že sa vláda zaoberá s otázkou revízie volebného zákona, a že chystá na toto sa vzťahujúci návrh zákona; dnes ale nemôže povedať, kedy zadá tento návrh.

Ďalej odpovedal minister vnútra na Mócsyho interpelláciu zadanú v záležitosti ubitia vyslanca Lepsényiho. Minister ubezpečil snemovňu, že polícia, ktorá vedela o tom, že sa niektorí chystajú ubiť Lepsényiho, porobila poriadky, aby toto prekazila. Lepsényi ale po zasadnutí snemu nešiel von hlavnou bránou, kde polícia stála, lež vedfajšími dvermi, kde policistov nebolo a tak ho ani nemohli obrániť.

Konečne ministerský predseda baró Bánffy odpovedal na Visontaiho interpelláciu zadanú v otázke známeho manifestu ruského cára o všeobecnom odzbrojení. Barón Bánffy ubezpečil snem, že je priateľom pokoja a že naša monarchia vďačne vyšle poslancov na konferenciu, ktorá sa bude radíť o tom, jako by sa dalo previesť všeobecné odzbrojenie.

Odpovede byly v známosť vzaté.

Láska kresťanská.

Peter: Kde si bol včera Ďuro, keď som fa celý deň nikde nevidel?

Ďuro: Bol som so soľou na holi, lebo chúdatá volky už jej dávno nemaly. A ty čo si robil včera?

Peter: Ako v nedeľu, do obedu bol som v kostole a po obede tiež na večierni. Potom som ale šiel pozerat, ako stojí na poli úroda. Pomysli si, keď mi voláky galgan a neznaoh do trojky kone pustil a celú na nivoč obrátil. To je len hriech do neba volajúci?!

Đuro: A mne nie menej ako tridsať hláv z kapusty chybuje. Toto je už potom láska kresťanská naproti bližnému svojmu.

Peter: Veru smutno! Len včera v kostole kázal pán farár o láske kresťanskej ako sa máme jeden druhého milovať a podporovať, a hľa, takto ma podporil, keď mi celú trojku na v nivoč obrátil.

Đuro: Nejde to braček môj inakšie. Chrámny Božie sú síce tak preplnené láskou kresťanskou, že sa ňou až ozývajú, inde ju ale musíš s lampášom hľadať.

Túto lásku bližného vídať najmenej u kresťanov, preto by sme ju ani nemali kresťanskou nazívať. My kresťania ani len s takou láskou sa nemôžeme kochať akou židia. U týchto aspoň môžeme vidieť ako sa spoluveriaci jeden druhého milujú, jeden za druhého stoja, jeden druhému chyby zaokrývajú a jeden druhého ako hmotne, tak aj duševne podporujú. A predsa ani táto láska bližného nemôže sa menovať dokonalou čili všeobecnou, lebo je sobecká a jednostranná.

Že tejto všeobecnej lásky bližného niet u kresťanov, tak títo hoc aj pomaly, ale iste padajú v nemravnosť; že jej niet u židov, tak títo kedytedy padnú v obeť tejto nemravnosti.

Bez lásky dokonalej čili všeobecnej spoločenský život nemôže sa považovať za život človeka, ale za život zvera.

Peter: A kto že je tohoto príčinou?

Đuro: Príčinou tohoto je, že je ľud zväčša zle vychovaný, lebo má zriedka dobrých vychovávateľov. Spasiteľ hovoril: «Miluj bližného svojho ako seba samého,» a to bez všetkého rozdielu náboženstva a národnosti. Že nás ale aj sám miloval dokázal tým, keď sa za nás všetkých na dreve kríža obetoval.

Dnes ale vodcovia a vychovávateľa ľudu pozabúdajú význam slov veľkých a preto sa za ľud ani veľmi neobetujú. Zlý a neprikladný je to vodca, ktorý na bojišti len jemu sverené vojsko tisne do predu, on ale nazad ostáva.

Nie je dosť povedať, blahoslavení sú tí, ktorí kvília a plačú, lebo oni potešení budú, ktorí žijú a hladujú, lebo oni nasýtení budú. Nie dosť topiacemu a o pomoc volajúcemu zakričať, že ho milujeme, ale v prvšom páde, ak nám je len možno, my mu podajme pravicu pomoci, a tak naše milosrdenstvo nezostane bezpríkladné.

Neukazujme núdznemu, hladom umierajúcemu a nahému nebo, lebo keď by bol Pán Boh

stvoril človeka len pre nebo, tak by si ho bol Jeho všemohúcnosťou hneď stvoril do neba. Pán Boh ale stvoril človeka s dočasným životom na zem, aby završil korunou veškeré tvory zemské. K tomu ale aby tu na zemi žil, potrebuje chlieb; a keď žije, potrebuje rozum, a keď má rozum, potrebuje poznať Stvoriteľa a večitého Pána ne-smiernych svetov.

Titus pre štedrosť a dobročinnosť chýrečný rímsky cisár jedného večera, — keď mu zišlo na um, že toho dňa nikomu nič dobrého neurobil — zvolal: «Dnem perdití!» to jes: «Ztratil som deň!» A v pravde každý človek ztratí deň a vymazaný mu bude z knihy jeho života, v ktorom keď mohol, núdznemu spolublížnemu nič dobrého neurobil.

Milujme a podporujme sa jeden druhého všemožne a každého dňa, aby v posledný deň nezapríčinili hrúzu a strach prázdne karty knihy života nášho a slová Veľkého Sudcu, keď bude hovoriť: Bol som lačný, nenasýtili ste ma; bol som nahý, nezaodeli ste ma; bol som hlúpy nevzdělali ste ma; blúdil som, na pravú cestu nena-pravili ste ma; bol som vám bližným a nepoznali ste ma.

Kdeže sa berieš, kde bratre, veď len ešte poshovej, však som ešte nie hotový.

Peter: Pán Boh Ťa požehnaj, ale ja už idem lebo sa začínam sám seba hanbiť, že som kresťanom.

DOPISY.

Melšice, 4-ho septembra 1898.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Už mnoho ráz som čítal, že z každého vidieku dopisujú do tohto časopisu a hlas o sebe dávajú, len o našom kraji málo čítam. Z tej príčiny aj ja beriem pero do ruky aby sdelil, čo je nového u nás.

Možno v celej našej krajine niet viac takých nešťastlivých obcí, jako sú Ivanovce a Melšice, kde prudký Váh už moc, a najlepšie role nám odobral a to také, kde živnosť sa najlepšie urodila. Proti nám hrozacej zkaze sa len skrz stavanie škarp môžeme ubezpečiť, a tak Váh do svojho korita uzavreť. Ale s veľkými útratami spojené škarpky sami bez štátnej pomoci sme neni vstave spraviť, lebo naša moc a sila je veľmi malá nato, aby sme sami od seba mohli naše majetky na budúcnosť zabezpečiť. Je už ku nevydržaniu a zúfaniu, čo tá rieka škody nám rok po rok robí, a najlepšie role odobiera, a čo nechá, to zaplavuje. Na zabezpečenie nášho chotára vystavenú škarpku povodeň v roku 1894 nám skoro celkom zničila, túto sme tento rok s pomocou štátnou zrietovali a zreparovali.

Včuf, tento rok sa musíme tiež tak chrániť, z tej príčiny sme prinútení jednu veľkú škarpku dať robiť za

11 252 zl. 46 krov, z ktorej na melešický chotár 905 m., a na ivanovský chotár 375 m. dĺžiny robíť pripadá. Útraty sú to ale tak veľké, že naše chudobné obce to už uniesť nemôžu.

Ale preto si my ešte nezúfame, a z tej príčiny sme sa obrátili ku jeho excellencii pánu ministrovi orby, aby sa nad nami smiloval a nám požičku bez interesov, ktorú za 3 roky vrátíme, dal tak, aby z tejto požičky pán minister pre štátnu kassu 60%-ov prevzal, a ostávajúci 40% na pripadajúce obce padlo.

Tak povážske chudobné dediny, ktoré sú v takomto položení, jako my, nech nečakajú všetko od vysokej vlády, ktorá pre obce všetko dobré robí, lebo aj obce musia k takýmto ťarchám prispievať, ponevác len spoločnou silou a mocou budeme vstave nám hroziacemu nebezpečenstvu odolať, a tým náš majetek na budúcnosť zabezpečiť a ochrániť.

Druhý raz viac. Ostávam s úctou

Melčičan.

Ochodnica, 20. septembra 1898.

Velactená Redakcia!

Dnešný deň bol veľmi strašlivý pre túto otec, lebo o 10. hodine predpoludním vypuknul oheň u Ondreja Muzika na vyšnom konci a behom dvoch hodín zničil sedem gazdov na toľko, že teraz ani prítulku, ani živnosti, ani záodeve nemajú.

Že sa väčšie nešťastie nestalo, to ďakovať predne milosti Božej, potom ale usilovným občanom, ktorí na hlas zvona s role od kopania zemiakov pribehli a bárs aj s veľkou ťažkosťou a namáhaním sa, lebo vietor so všetkých strán dúchal a blízko horiacich stavov pre náramnú pálu k vydržaniu nebolo, predsa sa podarilo oheň udusiť.

Že jako oheň povstal, o tom každý ináč vypráva. Jedni tvrdia, že to jeho vlastné deti učinily; iní zas hovoria, že to zapríčinila zlostná ruka. Pravde podobnejšie ale je to prvé tvrdenie, lebo predsa vo dne by sa bol bál dakto podkladať, keď ľudia hneď v blízkosti kopali.

Nech sa ale jakokoľvek stalo, vidno, že len opatrnosti chýbalo; lebo samé deti neni rano doma nechávať!

Poistené nemal ani jeden nič, lebo v obci tejto ten zlý zvyk panuje, že nato ľudia veľmi málo dbajú. Škoda obnáša do 6000 zl.

Bože poteš nešťastníkov a zachraň nás od podobného nešťastia!

Občan.

Verbó, 20. septembra.

Velactený Pán Redaktor!

Kedykoľvek čítam tento náš oblúbený časopis, za každým vidím v ňom zprávy z rozličných vidiekov, iba od nás som sa dosiaľ nič nedočítal. Chytám tedy ja pero do ruky a podám, čo sa u nás stalo.

Žiaľ Bohu tento môj dopis neobsahuje nič radostného. Dňa 14-ho tohoto mesiaca vypukol na hornom konci našej obci pravdepodobne z nepozornosti oheň, ktorý sa pri silnom vichre rozširoval ani strela chytrá. V niekoľko okamihoch horelo na 4 bodoch. Oheň ani len škrydlou kryté strechy nezašanoval. Telegrafované bolo pre ohňohasičov do Piešťan, s jejich pomocou bol oheň udusený. Na veľké šťastie aj vietor sa zmenil, čo tiež nemalo prispelo k tomu, že sa ďalšiemu šíreniu ohňa

mohla prietrz spraviť. Vyše 90 stavísk padlo ohňu v obeť, medzi tymito aj jeden umelý mlyn. Zo stavísk bolo len málo zabezpečené.

Sotva sme sa z ľaku trochu zotavili, navštívilo nás druhé nešťastie. 19-ho večer obloha bola veľmi červená. Nevedeli sme uhádnot, kde horí. Vichor strašne zúril. Až dnes rano sme sa dozvedeli, že v Ťapkove shorelo 10 domov. Pri požiari zhorelo aj 50 kusov statku a čo je najsmutnejšie, požiariu tomuto padol aj jeden ľudský život v obeť. Rychtára obce našli v maštali zaduseného.

Koncom júla v neďalekej obci Kozuvica tiež horelo, pri ktorej príležitosti 9 domov ľahlo popolom.

V takýchto nešťastiach, dľa môjho náhľadu povinnosťou duchovných by bolo, aby predchádzali pekným príkladom a zaviedli k napomoženiu nešťastím stihnutých sbierky milodarov. Pri takýchto pádoch mali by dokázat svoju lásku k bližným a nielen pri voľbách sa vydávať za ochrancov ľudu.

Dal by pán Boh, aby som najbližšie mohol radostnejšieho obsahu dopis zasláť.

S úctou

Jozef Reisz.

Sebechleby, hontianska stolica.

Velactená Redakcia!

Jako po celej krajine, tak aj u nás vydržiavaly sa smútočné služby Božie za jej veličenstvo našu bývalú kráľovnú. Odkedy sa rozniesla smutná zvesť o jej smrti, každý večer sa na všetkých zvonoch vyzváňalo; v deň pohrebu, t. j. 17-ho septembra bola pred obedom slávnostná svätá omša s libera, do omše sa nesmelo nič robiť, odopoludnia sa ale vyzváňalo. Čierne zástavy sú dosiaľ vyložené.

Požiar ani nás neobišiel, 18-ho septembra zavčas rana zhorely na viniciach dve hospodárske staviská, v ktorých zhorelo mnoho krmu. Poistené nebolo nič.

Chvála Pánu Bohu, toho roku sme mali dobrú úrodu na ovocie, zvlášte bolo mnoho hrušiek a slivák, jablk bolo už menej. Zo slivák pália slivovicu.

Priateľ.

Zázrivá, dňa 25. sept. 1898.

Blahorodý Pán Redaktor!

So všetkých strán čítame o hlbokom smútku, ktorý prejavujú a cítia občania vlasti nad ztratom milovanej kráľovnej. My neučení tuná nepoznáme všetky tie dobročinné skutky nebohej; to ale vieme, že ona bola veľká kráľovná, dobrá naša matka! Naši ľudia sa rozhodia po zárobkoch po celej krajine, teda majú známosť z tradícií o šľachetnom srdci nebohej kráľovnej. Sme chudobní, na pomník zvečenej obetovať nemôžeme, pamiatku jej si ale zachováme v srdciach navždy.

Slávnostné rekviem sa u nás odbavovalo 19. septembra; školská mládež štátnej školy pod čiernou zástavou brala tiež účasť na službách Božích a potom v škole v prítomnosti mnohých venoval pamiatke nebožkej štátny učiteľ trüchlivú rozpomienku.

Tu musím podotknúť, že naši ľudia veľmi malým počtom shromaždili sa v kostole; iba izraeliti všetci boli tam a tí dodávali sviatočný ráz smutnej pobožnosti; úrady — jaké u nás jest — boly tiež.

Čierne zástavy vyvesené sú na školských budovách a na obecnom dome.

S poľa sme už posväzali a teraz kopeme šváby; dňa 24. sept. v noci zavítal prvý sňah po našich vrchoch a druhý deň na to mráz. Sväby máme hojnosť, zrno bude dobre podsýpať, iba kapusty sú plané.

Zdraví sme sta ryby, tohoto mesiaca v tak veľkej obci bol iba jeden pohreb. *Fr. Zeus Ludomil.*

BESEDNICA.

Strojvodič.

— Príhoda jedného železničného mašinistu. —

„Áno pane,“ riekol mi stavec pokynujúc hlavou, „vie to človek, keď bol dvadsať rokov mašinistom!“

Bolo to za veľmi dusného odpolednia augustového na jednej malej železničnej stanici. Zmeškal som vlak a nevedel som, ako by si zkrátil dlhú chvíľu, — lebo nasledujúci vlak prišiel až o tri hodiny — keď som spozoroval blízko železničného skladišta silného chlapa, ač mal už vlasy šedivé, ktorý si pokojne fajčil z fajky na krátkom pipasári. Sadol som si pri ňom na ručný vozík zo železničného sklada, na ktorom on sedel a už jeho prvé slová vzbudili moju pozornosť naproti nemu.

Bol malý, trochu k tučnote náchylný, svalnatý so silnými ramenami; očima ustavične žmurkal, čo treba pripísať tomu, že po celý svoj život vystavený bol vetru, dažďu a dymu, pred ktorými navykol ku stálemu chráneniu si zraku. Ramená jeho pokojne odpočívaly na kolienách a jeho kostnaté upracované ruky podobaly sa lopatám. Bol už vyše šesťdesiatročný a menoval sa Štefan Aras.

Žil vtedy už v pensii v tej obci u svojej dcéry, ktorá bola tu poriadne vydaná a keď som sa ho bol spýtal, či vie kedy príde najbližší vlak, odpovedal mi horpandané slová, sdeliac mi čas prísť majúceho vlaku.

Ja, chciac si zkrátiť čas rozhovorom, hneď nadpriadol som rozhovor.

— Dvadsať rokov mašinistom! — hovorím s údivom — To sa vám behom toho času zaiste niečo prihodilo, nejaké dobrodružstvo, príbeh nejaký... voľačo, čo zajíma? Rozpomeňte sa trochu...

Pozdvihol trochu slamený klobúk, vnišiel si prstami do vlasov tak hlboko, že celá ruka v nich zmizla a za čas skrabal sa na hlavu, jakoby z nej násilím chcel vyškraabať nejakú vzdialenú dávnu rozpomienku; potom uhladiac si vlasy, počal vyprávať s oddaným výrazom yo tvári.

„Jestli že vás to zabaví, nuž, poviem vám nejakú príhodu zo svojho života! Je z tých, ktoré neveľmi rád vyprávam, lebo tou možno naplniť človeka smútkom, jako i vy uvidíte. Ale čo na tom záleží, sľúbil som vám ju povedať a čo človek sľúbi, jakoby bol dlžen. Tedy najprv, viete čo je lokomotíva?“

Je to veľká, železná obluda, zavalitá, hrubá, derúca sa po svojej železnej ceste, ktorá sa valí vpred otriasajúc zemou, podobná slonu a úžasom plní mnohých, ktorí ju uzreli poprvé. Nenie však zlá, dá sa viesť malým prstom ruky, jako dievča do domu. Pravda, nemožno pochybovať, že i medzi rušňami sú stroje, ktoré necheú človeka počúvať, prieča sa, nejachajú dobre a tak stanú sa lásky rodičovej nehodnými.

Ale pre to všetko či je stroj zlý alebo dobrý, milujeme svoj stroj jako námorník svoju loď. Prilneme k mašine ako ku dieťaťu, a keď sa sodral, keď je v úpadku a odhadzuje sa medzi staré železo súc nesúci ku službe,

veru tu nám až srdce puká. Nová lokomotíva je krajšia, čistejšia, samá dobrá vôľa, snaží sa, jako len možno, aby sa zaľúbila, ale čo to všetko stojí, nenie to už tá naša stará kmotra!... Je treba mnoho času, pokým sa obznámime a zamilujeme do seba všetcia traja i s kuričom... celé namluvy musia sa prežiť od počiatku.

V dobe, keď udal sa môj príbeh, chodieval som na parostroji rozmarnom, trochu mladom, ktorý nebolo možno tak ľahko ovládať.

Bol som vtedy už asi desať rokov pri drabé orle-anskej a konal som nočnú službu na poštovnom vlaku, ktorý chodíva z P. do N.; celá drába je dlhá všetkého spolu štyristodvadsaťsedem kilometrov.

Ku kúreniu parostroja mal som vtedy veľkého mladého šuhaja, silného, otužilého v práci, ale povahy nestálej; pre barvu jeho vlasov nezvali ho i Mrkvou.

Tej noci, bol koniec novembra, zima citeľne prítiahla a prudky sňahový vetor svištal nám do očí; oba sme boli zahalení a mluvíli sme čo najmenej, lebo pre hurtovanie vlaku a hvízdanie vetra sotva sme sa vedeli dorozumeť. S obúh strán násyp ubiehal ako tekúca voda. Hop! Domky, stromy mizly náhle ako by sa boly prepadávaly do zeme. Leteli sme po koľajoch tak rýchle, že sme necítili pohybu vpred. Len chvíľami zrýchlenejší otras nám zalomcoval nohami, div nám ich nevylomilo. To lokomotíva sa rútila, to bol otras jej rebár, ktorá letela divokým telom pres kraj černejší jako hrniec farby.

Boli sme asi naprostred ceste na otvorenej drábe medzi dvoma stanicami, keď ma kurič náhle oslovil:

„Vieš, že nie som pod tebou spokojný?“

„Čo sa ti neľúbi, Ondrejko?“ pýtam sa ho celý udivený nad podivnou otázkou.

Pristúpil rovno ku mne a riekol mi do tváre:

„Áno, to sa rozumie, ohovoril si ma u direkcii!“

„Ja? Ah! Snáď zartuješ?“

„Žartovať, ani mi nenapadá,“ hovoril ďalej stále sa rozčuľujúc. „Ostatne čakal som už dlho na okamih, aby ti to mohol riečť do tváry!“

Pokrčil som ramenami.

„To si veru na veľkom omyle, a snáď ani nevieš čo blabolíš; urobil by si lepšie, keby si...“

A v tom, keď obrátil som sa k nemu chrbtom, dostal som od neho úder pästou po krku.

Učinil som skok, lebo zmocnila sa ma zlosť a krv vstúpila mi do tváre, ale predsa som sa opanoval, lebo naše remeslo vyžaduje chladnokrevnosť.

„Počuj, Ondrej,“ a hlas triasol sa mi zlosťou, „za to mi dáš zadostučinenie... máš veľké šťastie, že ja-cháme... ale viackrát sa po mne nerozožeň... lebo, jako že som Aras! chvatnem ťa za pačesy a v tom okamihu ťa shodím dolu!“

Sotva som dohovorel, vrhol sa na mňa, kričiac do rachotu vlaku a ťažkých vzduchov pary.

„Naopak, ja ti chcem rozliefť lebku!“

A počal sa zápas.

Parostroj letel, dosiahol, ba prekročil už normálnu rýchlosť; oheň pod kotlom horel a para pracovala strašne. V nočnom svetle objavila sa stanica a v okamihu zmizla. Zahliadol som nápis stanice a hodiny — práve bola jedna hodina a päťdesiatosem minút — vnorili sme do tmy.

Drziac ma silne objatého, hľadel podraziť mi nohy a hodiť ma na podlahu. Jednou rukou zachytil som sa křevovite zábradlia, druhou ale snažil som sa vyslobodiť z nebezpečného objatia; vykřikol som ešte:

„Pust' ma predsa, ty blázon!“

Zdalo sa, že nepočuje; upadol v zúrivosť vždy väčšiu, zachvátený súc neviem akým horúckovým šialenstvom, vzteklostou, ktorá zdesatnásobňovala jeho silu až sa mu okolo úst penilo.

Už asi desať minút tlačil ma do kúta, kde boly kuriérske nástroje, s úmyslom zmocniť sa hrabáča alebo lopaty na uhliá a tak dostať do ruky zbraň. Bránil som sa zo všetkých síl a na úzkom priestore rušňa drhli sme sa na život a smrť, opafujúc sa pri každom pohybe o horúce steny kotla a šmikajúc sa po železnej podlahe lokomotívy. Cítil som, že slabnem, lebo Ondrej bol mladší a silnejší než ja, keď zrazu červená žiara zjasala sa popri mne a náhle zmizla. Bolo to strašné videnie, ktoré ma skoro ohromilo: bol to signál!

Chápete, pane? Signál... znamenie zastaviť vlak... Dráha nebola voľná... oproti stál vlak... A Ondrej držal ma vo svojich ramenách železných že som sa nemohol ani hnúť! Jeho horúci dych ma skoro opaľoval do tváry.

A vtedy kmitlo sa mi pred očima jako o minútu môj vlak sa srazil, cestovatelia budú na kašu rozsekaní, údy ľudské rozhádzané v pravo, v ľavo okolo koľajníc, vozne rozlámané na triesky, parostroj ležiaci na boku dolámaný a ja pod ním s hlavou roztrieskanou...

Nikdy! Blaho spoločné predovšetkým! Vtedy sobral som všetky svoje sily, skrčiac sa, vrazil som hlavu jako klin medzi jeho nohy a vstávajúc a lámajúc jeho prsty, ktoré vrývaly sa mi ešte s poslednou námahou do tela, potom striasol som ho so seba do prázdna, do tmy...

Ani padnúť som ho nepočul...

Ihneď na to priskočil som ku regulátoru, ktorý som uzavrel a za niekoľko sekúnd mohol som spustiť hám a zastaviť náhle vozne narážajúce na seba. Bol to už ten najsvrchovejší čas! Na desať metrov pred mojím parostrojom zatarasil bol dráhu miešaný vlak, ktorý sa bol pred hodinou tu vyšinul z koľaj. Oh, pane, je tomu pätnásť rokov! A je mi teplo, kedykoľvek na to spomeniem; pot steká mi po celom tele.

Otázal som sa:

„A čo váš kurič?“

„Ondrej?... Zhynul... chudák! Pri páde zlomil si chrbtovú kosť... Lekári zistili, čo mu vtedy bolo... nával horúčky. Prišiel som preto pred súd. Bol som však oslobodený. Ale tým sa nič na tom nemení, že som zabil človeka, ale urobil som to pre život tých cestujúcich, ktorí vtedy cestovali na mojom vlaku. A hľadte, skoro pociťujem ľútosť, že som dnes spomenul túto vražedlnú príhodu... Čo sa stalo, stalo sa... A potom... hľa, váš vlak prichádza... dobrú noc!“

O dochovávaní domácich zvierat.

Podáva *Andrej Kavulyák.*

(Pokračovanie.)

Jako sme spomínali, že nám dakedy kravy dajú červené mlieko, čoho je skutočne len to príčinou, že požraly také rastliny, od ktorých mlieko očervenie, sú už spomínané výhonky a listy z cera, puka, jaše, orecha a iné trávy; alebo také, ktoré zapália do vemäna idúce žily a krv do mlieka privádzajú; tiež sa to stáva tam, kde sa jasene rodia od španielskych na pasienok popadaných mušiek; a preto ešte raz, je to nepravda, ba je to aj skutočne opravdový hriech a hlúposť tomu veriť, žeby strygy a bosorky kravam uškodiť mohli; lebo to len zväčša nedbanlivosť uškodí kravam, alebo nemoc, lebo

aj kravy sú nebezpečnosťam vystavené tvory, ale nikdy im neuškodí namyslené bosorstvo. Tiež ani to není pravda, že pri predávaní a kupovaní kráv, keď sa soľou neposype krava, dakto mlieko zabosoroval; tú soľ keby radšej hospodári kravam dali, jako mlieko ňou bosorovali, lebo nielen kravam, ale každému žijúcemu povädu pomerne jeho krvnatosti, to jest chladnokrevnej a viac zlych vláh v sebe obsahujúcej ovci a rožnému statku treba častejšie a viac dávať soli, jako ohnivému koňovi; a soľ preto sa dáva statku, aby sa im týmto krv a žalúdok čistil, aby takto zdravšie boly, chutnejšie žraly a aj od menej potravy krajšie, lepšie a čerstvejšie boly. Rožnému statku každé dva týždne, koňovi zriedkavejšie, ovciam ale môžeme každých 10 dní soľ dávať, lenže naraz nikdy nie veľa; a po zraní netreba ich hneď napájať, aby im neuškodila, ba lepšie konáme, keď im soľ vždy po napájaní dávame.

Smotana, keď chceme z nej maslo robiť, musí v nádobe pokojne stáť, aby sa sadnutie smotany čím rýchlejšie a úplnejšie stalo. Prvej sadlá smotana je lepšia, jako neskoršia a sladká smotana musí najprv za chvíľu stáť, než by sa na maslo zmútiť mohla. Zakyslá smotana sa ale môže hneď mútiť. Smotana z ktorej sa maslo vyrobíť má, nesmie sa tak dlho uschovať, až celkom ztrpčela, zahorkla alebo zasmrdenou zostala. Zo smotany ale nasledovne maslo robíme: Buď v stojacej maselnici v dbanke (kiernici), kde sa smotana s hora na dol a s dola na hor múti, alebo na takých maselniciach, v ktorej sa korlovačka (toparka) s lopatkami rukou otáča. Niekedy mútenie mlieka ťažšie je a niekedy ľahšie, čo je príčinou toho, že smotana sa viacej studená do maselnice nalieva, a len mútením sa zobriať musí, tým maselné guľočky sa zdĺhavo spojujú (zrazujú). Smotana má byť v zime pred mútením v mierne teplej chýži nejaký čas schovaná; je-li ale smotana vo veľkom teple, maslo zkrúpvatie a nie je pekné. Tiež sa dá maslo ťažko zmútiť z mlieka od otelených kráv, aj od kráv, ktoré sa krmily zlým krmom, potom z prastarej smotany a z mlieka, ktoré v nečistých nádobách bolo atď.; získané maslo po mútení máme dobre vymáčať, aby sa prilepené podmaslie odstránilo, lebo by bolo maslo nechutné a chytró by zhorklo, lebo dobré čerstvé maslo má mať tie vlastnosti, že chutná sladko jako orechové jadro, vôňu má príjemnú a má tmavožltú farbu, zvlášte v mesiaci máji a júni po zelenom krmu a čerstvej paší. Môžeme ale to docieľiť, že aj zimnejšie maslo dostane peknú tmavožltú farbu a síce takým spôsobom keď vlejeme do smotany šťavy z mrkvy, ku ktorej sa trochu šefranu pridá, keď chceme ale maslo dlhší čas držať, musíme do tohože čerstvého ešte masla soli pridať 8 dgr. na 1 klgr. masla; keď ale chceme druhé v masle sa nachodiacie čiastky odstrániť, môžeme to takým spôsobom, že maslo rozpustíme pri miernom ohni, aby sa nezkazilo; pri rozpúšťaní masla pri ohni od počiatku až ku skončeniu neustále musí dakto prítomný byť, a ani na krok neodchodiť, aby maslo neprekypelo a oheň nepovstala, keď ale pokypí, tomu sa môže tak odpomôcť, že sa nádoba s horiacim maslom lebo prikryje, alebo čo ešte lepšie je, keď sa horiace maslo popolom alebo pieskom dobre posype, voda na horiace maslo sa naskrze nesmie liať.

Predávanie mlieka a masla.

Tu máme hlavne na to pozor dať, čo nám príde lepšie: či mlieko predávať a či maslo alebo syr robiť. Najlepšie by bolo mlieko hneď predať, lebo vtedy týmto žiadnu robotu nemáme; veľmi dobre je, keď máme dajaké zariadenie na chladenie mlieka, chladenie ce rúry nie je veľmi dobré, lebo sa tieto rúry ťažko čistia.

chladenie sa stáva obyčajne najviac len pri blízkosti veľkých miest. Jako to už vieme dostaneme z mlieka maslo, syr, sobraté mlieko, ktoré vtedy máme robiť, keď máme telce, aby sme tieto s takýmto sobratým mliekom potom napájať mohli. Pri zaobchodení s mliekom aj na teplotu obľad máme mať, aby sa nám mlieko nezakazilo. Najlepšie drží sa mlieko v lete v zimnej pivnici, alebo v ľadovni, vodu do mlieka miešať by bolo veľké klamstvo.

Keď nemáme dost kupcov na sladké mlieko, tak z toho môžeme robiť maslo; masť v mlieku, jako sme spomínali, záleží so samých malých guľiek, pri robení masla tedy tú masť, t. j. smotanú zoberieme a z tejto smotany sa potom robí maslo; aby sa ale smotana dokonale oddeliť mohla, potrebujeme vždy dlhší alebo kratší čas na to, lebo mlieko, ktoré chceme len výlučne na maslo upotrebiť, nesmieme to do teplej izby dať, lebo tu sa mlieko skýši a skrze toto inšiu podobu dostane t. j. zhustne, čo je nie dobré, lebo smotana (masť) tak chytro na vrch nevýjde, jako pri riedkom neskýšenom mlieku; ďalej so sladkej smotany o mnoho lepšie maslo dostaneme, jako s kyslej, okrem toho môžeme sladké mlieko, z ktorého smotana sobratá bola, mnoho lepšie predať a zúžitkovať, jako keď sa smotana z kyslého mlieka sobratá predá; najme telce so sobratým sladkým mliekom sa môžu veľmi dobre kŕmiť a pre tieto príčiny vidíme, že je o mnoho lepšie len v studenom mieste mlieko mať, aby sme sladkú smotanú dostali a z tejto maslo robiť mohli.

Miestnosť ku dosiahnutiu sladkej smotany nemá byť nikdy teplejšia, jako počasie v chladnom marci, chladnejšia môže byť vždy než teplejšia; pritom všetkom zariadení ale nesmieme nikdy zameškať ani ochladenie mlieka.

(Pokračovanie nasleduje.)

Vyzvanie k predplateniu!

Sme na prahu jasene, tej doby tedy, kde sa po vybavení poľných prác viac oddychu dostáva jednomu každému. Tento oddych najužitečnejšie a najprospešnejšie využítuje jedenkaždý tak, keď čím viac času obetuje vzdelávaniu sa, keď slobodný čas ztrávi čítaním užitočných kníh a novín. Práve preto úctive prosíme priateľov našich zásad, žeby si nestážovali pozornosť ľudu na náš časopis obrátiť. Je pravda, že sa dobré samo odporúča, ale predsa potrebné je ľud s týmto dobrým obznámiť, aby si ho mohol zaľúbiť. Aj my len toto prosíme, dobre vediac, že kto časopis náš raz poznal, ten si ho vyvolí za svojho stáleho radcu, za svojho stáleho prievodčího, lebo uzná, že ho chceme po dobrej, pravej vlasteneckej ceste viesť, že chceme len dobro jeho.

Úlohou našou je dobrý ľud náš slovenský osvietiť a vystríhať, aby neveril tým mnohým novým priateľom, ktorí odrazu začali sa množiť, jako huby po daždi, a ktorí neprestajne dňom a nocou hlásali, jak veľmi sa starajú o náš slovenský ľud.

Tito noví priatelia sú takzvaní «ľudári.» Falošnosť ich sme odhalili, jasne sme dokázali, že

ačkoľvek už viac desaťročí žili medzi slovenským ľuďom, nikdy sa nehlásili k nemu, nikdy ani len križom slamy zaň nepreložili. Iba teraz odrazu sa stali takými veľkými priateľmi ľudu asice preto, **lebo to požaduje ich záujem.** Kto sa iba vtedy hlási k ľudu, keď to vyžaduje jeho osobný záujem, jeho osobný zisk, **ten nenie, nebol a nikdy ani nebude úprimným priateľom ľudu.**

Úlohou našou je ďalej chrániť nás, vždy vlastenecky smýšľajúci ľud pred panslávskymi agitáciami. Panslávski agitátori rozsievajú semeno nenávisťi v našom dobrom ľude oproti bratom Maďarom, s ktorými žijeme už od tisíc rokov bez toho, aby kedy bola povstala medzi nami nejaká nesvornosť. My sme užívali svoj materinský jazyk slobodne tisíc liet, a užívame ho aj teraz. Nik nám ho nebral, a nik nám ho ani neberie. Lúbili sme vlasť našu a lúbime ju aj teraz a ľubiť ju aj budeme. Nikdy sme nehľadali za hranicami bratov, ani ich nehľadáme, ani ich hľadať nebudeme. Bratmi sú nám Maďari, s tými žijeme a žiť budeme. **My sme boli vždy Uhria, nimi sme a nimi aj zostaneme.** Bojovali sme vždy za vlasť našu drahú, krv svoju sme cedili za celistvosť jej, za zveladovanie jej. Rovné práva s bratmi Maďarmi sme požívali vždy a ich aj požívame.

A teraz sa vyskytnú jednotlivci, ktorí nás chcú presvedčiť, že bratmi našimi sú Česi, Rusi a iné cudzie národy. Čo nás do týchto cudzincov? Čo sme mali alebo máme s nimi spoločného? Vlasť? náboženstvo? reč? Ani jedno. Či nás snád podporovali, keď nás osud stíhal? Či nám pomáhali brániť vlasť našu milenú? Nie. — Nuž jako nám môžu byť synovia týchto cudzích národov bratmi? Nie sú nám oni bratmi a ani nám nimi nikdy nebudú.

Bojujeme oduševnene proti zavádzaniam aj panslávských agitátorov, ktorí sa usilujú zo srdca našich vybiť horúcu lásku k našej milej uhorskej vlasti.

Toto je náš program na budúce. Na základe tohoto prosíme o dôveru cteného občerstva, **ku ktorému sa s tou uctivou prosbou obraciam, aby nás hojným predplácaním sa na náš časopis podporovať ráčilo.**

Časopis náš stojí ročite len 2 zl.

na pol roka 1 zl.

do konca roka — 50 krov.

Kto sosbiera 5 predplatiteľov, dostane časopis náš zdarma.

Dopisovatelia dostanú tiež zdarma časopis náš.

Predplatelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za pol ceny.

V záujme dobrej veci prosíme všetkých priateľov nášho časopisu, aby ho v kruhu svojom všemožne rozširovali a z jejich vidieku doposielanými zprávkami robili rozmanitým. **Vlastenecký smer a zásady, ktoré zastávame,** zaslúžia všestrannú podporu.

Úradné rekviem za kráľovnú. Veľké úradné rekviem za nebohú kráľovnú odbývalo sa predpoludním dňa 24 sept. v budínskom chráme Matiašovom. Chrám bol obtiabnutý čiernym súknom a pred oltárom postavený bol katafalk, okolo ktorého horely početné sviece. U hlavy na katafalku stála napodobená koruna sv. Štefana, na postriedku prikryvadla belel sa vyšívaný strieborný kríž, u nôh ležaly cisárska a kniežatská koruna, jeden pár rukavičiek a vejár. Po bokoch visely herby kráľovnej a Uhorska s nápisom: „Alžbeta uhorská kráľovná.“ Po jednej strane od vchodu chrámu až po katafalk stáli strážcovia koruny, po druhej chovanci ústavu Franca Jozefa. Na smútočné služby prišli členovia vlády pod vedením ministerského predsedu bar. Bánffyho, sbormajster knieža Lobkovitz čo veliteľ vojenskej posádky; biskupi Desseffy, Firczák, Bende, Steiner a Bogdanovič; Daruváry podpredseda snemovne veľmožov a Des. Szilágyi predseda snemovne vyslancov s početnými členami zákonodarstva, potom vysokí hodnostári a úradníci vysokých úradov. Prítomní boli ďalej všetci budapešťianski diplomatickí zastupitelia cudzích mocností a v zastúpení hlavného a sídelného mesta hl. mešťanosta Jozef Márkus s mešťanostami a s mnohými mešťskými zastupiteľmi. Dostojujúcky sbor dosavil sa na čele s generálmi. V sanktuariume sedela arcikňažna Klotilda, manželka arcikn. Jozefa. V laviciach podržaných pre dámy sedely vysoké dámy, manželka br. Bánffyho a manželky ostatných ministrov, veľmožov a vyslancov. Jak dámy tak páni všetci boli v smútočnom odevu. Smútočne bohoslužby odbavoval knieža-primas Vaszary, ktorému assistovali kaločský arcibiskup Juraj Császka, vesprémsky biskup barón Hornig, kanonik Walter, sekretár dr Kohl, kanonik Klinda, notár sv. stolice barón Gudens, ceremonial Andor, pápežský kamaráš Krizsan, praefekt Purl, budínsky farár Nemes so štyrmi kaplánmi. Počas omše spieval chór dojímavú smútočnú pieseň, ktorá hlboko dojala všetkých prítomných, menovite dámy, ktoré pohla až k slzám. Po vysvätení rakvy zavznela spoločná modlitba za v Pánu zosnulú kráľovnú a s tým sa skvelé rekviem skončilo.

Meniny jeho veličenstva. Meniny jeho veličenstva kráľa dňa 4. októbra každoročne s veľkou pompou zasvätili po celej krajine. Toho roku pre krajinský smútok za kráľovnú zmenil sa tento zvyk a ačkoľvek i teraz všade budú bohoslužby, veľká časť slávností vystane v hlavnom meste budú poďakujúce úradné služby Božie 4. októbra predpoludním o 10. hod. v budínskom chráme Matiašovom, na ktoré dostanovi sa vláda, oba domy zákonodarstva, diplomatický sbor, mešťské a vojenské vrchnosti.

Rád na pamiatku Alžbety. Jeho veličenstvo kráľ ku cti sv. Alžbety türinskej a na pamiatku svojej milovanej manželky založil rád Alžbety, ktorým budú vyznamenané etnostné ženské. Rád má tri triedy: najvyšší odznak rádu je hviezda a zlatý kríž, druhotriedny odznak

je zlatý kríž bez hviezdy a tretotriedny je strieborný kríž. Najvyšším odznakom tohoto rádu: hviezdou a zlatým krížom vyznačil kráľ ako prvú ženskú dvornú dámu grófkú Sztárayekku, ktorá sprevádzala kráľovnú na poslednej osudnej ceste. Druhotriedny kríž tohoto rádu udelil kráľ grófkú Festetichovej, druhej dvornej dáme zosnulej kráľovnej a za kancelára tohoto nového rádu vymenoval kráľ gr. Franca Bellegarde-a, bývalého hlavného dvormajstra kráľovnej Alžbety. Kráľ v svojom najvyššom rukopise hovorí, že tie veľké zásluhy, ktoré si gróf Bellegarde čo posledný hl. dvormajster jej veličenstva nadobudnul, odmeniť chce tým, že ho vymenuje za prvého kancelára toho rádu, ktorý založil na pamiatku svojej nezapomenuteľnej manželky.

Kráľ v hlavnom meste. Jeho veličenstvo kráľ v prvých dňoch októbra odcestuje do Walsee ku svojej dcére arcikňažne Marii Valerii, kde v úplnej utiabnutosti zasväti 4. okt. svoje meniny. Asi o týždeň nato, prostriedkom mesiaca októbra príde kráľ do Budapešti, a odtiaľto pojde do Gedelova. V Gedelove k uvítaniu kráľa robia už prípravy. Jeho veličenstvo tento raz dlhší čas ztrávi v Gedelove a tu si odpočinie po hrôzyplných dňoch žiaľu. Gedelovský kaštieľ práve toho leta renovovali na žiadosť samej teraz už zosnulej kráľovnej, ktorá chcela na jaseň navštíviť toto svoje obľúbené miesto; podobne rozmnožili v utešenom parku kvetové sady. Komnaty kráľovnej nechali v tom stave, v akom boli v čas posledného pobytu jej veličenstva, len ich pokryli čiernym súknom. Jeho veličenstvo počas svojho pohytu v Budapešti prijme mešťskú deputáciu, ktorá vysloví sústrasť hlavného mesta.

Šlachetný skutok nitrianskeho biskupa. Nitriansky biskup Imrich Bende nákladom 40.000 korún vystavil dal v M. čonoku peknú dievčenskú školu a opatrovňu, ktoré ústavy po tieto dni osobne posvätil. Tak školu ako i detskú opatrovňu sveril na mníšky nazvané po sv. Vincentovi z Pauly.

Dobročinný kráľ. Jeho veličenstvo zo svojej privatej pokladnice na podporu vyhorelcov obce Sumjac v gemerskej stolici daroval 500 zlatých.

Chýr o smrti kráľovnej. Neočakávaný chýr o smrti kráľovnej na mnohých ľuďoch urobil taký dojem, že ťažko ochoreli, ba u dvoch ľudí mala strašná zpráva osudné následky. Tak Franc Kohl, bývalý dvorný kaplán dňa 21. t. m. v Prahe, práve keď sa v susednom chráme vydržovalo slávnostné rekviem za kráľovnú, s obloku druhého poschodia Hradčína, kde býval, skočil na ulicu a naskutku zomrel. Kohl bol 65-ročný, vysoko vzdelaný a obľúbený kňaz, ktorý však už od viac rokov trpel na mozgy. Keď počul že kráľovná Alžbeta zomrela, to tak účinkovalo naňho, že upadol do ťažkomyselnosti a v tomto stave spáchal samovraždu. — Vo Viedni zase, keď doletel hrozný chýr o smrti kráľovnej, jeden sluha z cisárskeho Burgu na ulici ako bleskom omráčený zvolal: „Našu cisárovnú zavraždili!“ a klesol bez povedomia na zem. Keď ho prebrali, mal už rozum pamäťný a museli ho odvieť do ústavu choromyselných.

Vojenský lekár vo väzení. Vojenského lekára dra Júliusa Raaba, o ktorom sme boli svojho času sdělili, že pri tohoročnej assentírke v okresoch temešskej stolice za dobrý groš oslobodzoval súcich ťuhajcov od vojenčiny, vojenský súd odsúdil na dva roky do väzenia a zbavil ho jeho rangu. Výrok súdu je už právoplatný.

Požiar v lese. Zo Sátoralja-Ujhelyu píšú, že v hore Borgó patriacej ku regéckemu panstvu baróna Fridricha Waitdbotta vznikol oheň, tak že mladá pred pár rokmi vysadená jedlová hora na priestore 129 jutár úplne zhorela.

Štít Alžbety. Vo Spiši chcú, aby jeden štít vysokých Tatier pomenovaný bol na večnú pamiatku zosnulej kráľovnej „štítom Alžbety“. Ponevác gerlachský štít už počas millenniuma nazvaný bol po mene kráľa Franca Jozefa, za najprihodnejšie držia, keďby niektorý zo susedných štítov na príklad lomnický štít nosil meno zosnulej kráľovnej.

V prospech chudobného roľníckeho ľudu. Jako sme sdělili, záhrebská kapitula rozhodla neďať viac svoje zeme ležiace v chotári torontálskej stolice do prenájmu jednému árendátorovi, lež podeliť ich na malé kusy a dať do prenájmu menším gazdom. Ako teraz z torontálskej stolice oznamujú, po tieto dni meškali tam dvaja záhrebskí kanonici podeliac 11.000 jutár obnásajúce zeme na menšie kusy a dali ich za ľavý groš do prenájmu okolitému roľníckemu ľudu. Pekný skutok nepotrebuje pochvaly.

Výstavka kat. tovaryšského spolku v Budapešti. Minister výučby Július Wlassics dňa 27. t. m. navštívil výstavku budapeštianskeho kat. tovaryšského spolku, neďávno zahájenú v spolkových miestnosťach v Rottenbillerovej ulici. Ministra uvítali riaditelia výstavy. Minister dopodrobna obzrel si vystavené priemyselné články katolíckych tovaryšov a veľmi pochvalne sa vyslovil o ich výrobkoch. Minister si potom prezrel i ostatné miestnosti spolku a menovite schválil cieľuprimerané zariadenie čítalne a peknú knižnicu spolkovú.

Prorokoval smrť našej kráľovnej. Švédske časopisy píšu, že dňa 3. septembra jeden 80ročný starec v mestečku Söderasene podvečer stojac so svojimi susedmi na priedomí zahľadel sa na hviezdnaté nebo a potom vzdychnúc povedal susedom: „O týždeň počujeme z juhu veľkú novinu; zavraždia tam jednu poprednú ženskú.“ Prorockto starca strašne sa splnilo, 10. sept. zavraždili kráľovnú Alžbetu. Keď starý človek počul o zavraždení kráľovnej, prorokoval ďalej, že ešte pred Novým rokom uprostred veľkého výbuchu usmrtia jedného z najmocnejších ľudí sveta. — Z celej zprávy je podivné len to, že prorockto sdeľujú časopisy už po ohavnom skutku bohaprázdného anarchistu.

Hostia anglickej kráľovnej fajčievajú u svojej hostiteľky veľmi dobré cigary, čo je preto, lebo anglická kráľovná len dym z dobrých cigár vie sniešť. Tieto cigary zvané „Auseu Viktoria“ sú tak drahé, že jedna cigara vo veľkom kupovaná stojí po kuse jeden dollár. Každá cigara nachodí sa v sklenej rúrke nepredušne zatvorená. Robotníci, ktorí tieto drahé cigary krútia, dostanú za každý kus 30 krov.

Silnú náúru musí mať strojník Andrej Zákony, lebo keď ho remeň na transmisii v jednej tehliarni pri Budapešti schytil, o stenu hodil a zachytiac vlasy strhol mu celú kožu s prebitej hlavy, sám bez všetkej pomoci bežal ku studni, aby si brozné rany vymyl. A k tomu ešte i žartoval, lebo keď jeho žena príbehla bedákajúca a rukama zalamujúca, Zákony sdvihol s lebkou strhnutú kožu so zeme a riekol jej: „Neplač, nič sa nestalo! Tu máš moje uši, urob z nich huspeninu!“ Ťažko raneného Zákony odviezli do Rochussovej nemocnice, kde lekári následkom zriedkave silnej prírody raneného majú nádej, že sa vylieči.

Nemilosrdný osud. Železničný konduktor v Sarvaši Pavel Gál pred dvomi týždňami vyzdvihol väčšie dedičstvo, kúpil si dom v Sarvaši a rozmýšľal, či nemá tak nechať ťažkú službu, keď ho na stanici sarvašskej tieto dni zadlávil vlak. Stal si na kofajnice a nezbadal, že sa blíži vlak, ktorý ho potom roztrhal. Gál, ktorému osud nedoprial užiti pekného dedičstva, zanechal vdovu a dve siroty.

Sňah. Z Liptova, Oravy a Turca píšu, že tamojšie vrchy od 25. sept. sú už vysoko pokryté sňahom. V týchto stolicach totiž už od niekoľko dní panuje opravdová zima, ačkoľvek poľné práce neni sú ešte skončené.

Veľký požiar zúril po tieto dni v Siksove v abaujskej stolici. Ešte nevypátraným činom vypukol oheň, ktorý za krátky čas vyše 40 domov pohltol i s pobočnými staviskami. Pre veľký vetor len ťažko boli vstave oheň obmedziť. — V Detve dňa 23. sept. večer o 9. hodine vypukol požiar, ktorému padly za obeť dve zbožím a krmom naplnené humná. Poistené bolo len na 100 zl. Ako oheň povstal, nevedno.

Pekný skutok chudobných robotníčiek. Vo Francovom predmestí v Budapešti okolo katolíckeho chrámu vystavili novú kalváriu a síce z milodarov okolitých cirkevníkov. Sbíerku zaviedol farár Vilhelm Kurtz, ktorý sossbíeral dohromady 1387 zl. 79 krov. Medzi milodarmi najzajímavejší je dar robotníčok doháňovej fabríky. Tieto, zväčša mladé dievčatá zo svojho týždenného skromného výrobku sossbíeraly medzi sebou 150 zlatých, aby tiež prispely ku stavbe kalvárie.

Nový druh husieľ. Vrátnik pri železnici v Belgicku istý Great, obdržal patent na nový druh husieľ. Husle zhotovené sú z dreva takzvaného vlaského orecha a hudobníci chvália, že nové husle majú výtečný hlas.

Strach pred dynamitom. Obyvatelia Baňskej Štiavnice žijú teraz v stálom strachu. Baňská správa dala složiť v blízkosti mesta obrovskú zásobu dynamitu ku lámaniu skál v baniach a ešte vždy dochádza táto nebezpečná látka, ktorú prevážajú cez celé mesto, tak že obyvateľstvo trnie strachom obávajúc sa nešťastia. V mestskom zastupiteľstve stroja sa interpellácie, aby mešťanosta zakročil proti takému znepokojeniu celého mesta

Pre pár krajcárov. Ludvík Varga nádenník v obci Ágya dostal niekoľko krajcárov závdavku na lámanie kukurice od rychtára Franca Kissa, a keď nastala práca, nechcel vstúpiť do roboty. Syn rychtárov šiel ku Vargovi a volal ho aby šiel robiť. Varga však nechcel nijako poslúchnuť, na čom sa rychtárov syn tak nahneval, že v návale zlosti schytil sekeru a Vargu zabil a potom sám sa hlásil u vrchnosti v Kis-Jenöve, kde ho ihneď zatkli.

Podkovaná žena. V jednej sibírskej dedine nešťaleko Tomska oklamala manželka dedinského kováča. Rozhnevaný kováč, aby zo svojej manželky raz na vždy vyplašil také myšlienky, priviazal ženu o stĺp, o ktorý sa priväzujú kone a začal jej pribíjať k tomu cieľu ukované podkovy na nohy. Nešťastná žena, keď jej vnikly klince do päty, zamdlela od veľkého bófa načo bestialny manžel prestal v práci, aby sa potúžil glgom pálenky. Medzitým jeho 13ročný syn, ktorý sa nemohol dívať na toto katovanie svojej matere, vybehol zo šmikne a zavolať susudov, ale pokým títo ta došli, zver v ľudskej koži nešťastnú ženu popichal nožom. Je pozoruhodné že nefudský kováč pre svoj ohavný skutok odsúdený bol len na dva dni väzenia.

Vpliv ženby na mužský vek. Jedon nemecký lekár na základe štatistiky tvrdí, že ženba predlžuje ľudský vek. Ten muž, ktorý sa v svojom 30. roku ožení predlží svoj vek vraj o 11 rokov. Kto sa ožení v 35. roku ten vyhrá na živote takto 8 rokov, kto založí rodinný krb v 40. roku ten o 5 rokov bude dlhšie žiť, ako by bol žil vtedy, keď by bol slobodným ostal. V päťdesiatom roku ženba už nič neosoží, kto sa už potom žení, ten nevyhrá nič ak len — rohy nie.

Podobizňa kráľovnej. Turčianska stolica na svojom mimoriadnom valnom shromaždení, venovanom pamiatke zosnutej kráľovnej rozhodla, že pre stoličnú sien dá odmaľovať pedobizňu kráľovnej v životnej veľkosti.

Telesné pozostatky Krištofa Kolumbusa. Z Madrida oznamujú, že v smerodajných kruhoch Španielska uzavreli telesné pozostatky chýrneho vynálezcu Ameriky Krištofa Kolumbusa previezť z Havany (tu je totiž Kolumbus vo veľkom katedrálnom chráme pochovaný) do Granady. Už vraj vydané sú i poriadky, aby rakev objaviteľa Ameriky hneď naložili na loď. V Granade príjmu rakev s veľkou slávnosťou.

Čo si povráva ľud? Smutná smrť jej veličenstva kráľovnej zavdala príležitosť ľudu k rozličným sprostým bájkam. V čanádskej stolici ľud si povráva, že si kráľ neočakávanú smrť kráľovnej tak pripustil k srdcu, že deň pohrabu dočkal ešte ako kráľ, sotva ale kráľovnú pochovali, zatým strhol si s hlavy korunu sv. Štefana a tak ju zahodil, aby ju viac nikto nenašiel. Potom ale že vzal svoju šablu a polámal ju na tri kusy osvedčiac sa, že nechce byť už viac kráľom. To si povráva ľud a mnoho je takých, čo sväto-sväte veria, že odkedy kráľovná Alžbeta zomrela, Uhorsko nemá už kráľa.

Rozhorčený biskup. Veršecký srbský biskup Zmejanovič veľmi sa hnevá na cirkevníkov svojej residen- cie. Ako známo, pred niekoľkými mesiacmi jedon na mysli potrhľý človek palicou ho napadnul, keď práve šiel s processiou do chrámu. Biskup od toho času ani sa neukázal vo veršekom chráme. Cirkevníkov jeho to veľmi bolelo, a preto vyslali k nemu deputáciu, aby ho prosili, žeby zas chodil do chrámu a odbavoval služby Božie. Biskup Zmejanovič ale odoprel túto žiadosť, ba sa mal osvedčiť, že všetko vynaloží, aby jeho residencia preložená bola z Veršecu do iného mesta.

Páter Stojalowski ušiel. Z Varína píšú, že pove- stného poľského vyslanca pátra Stojalowského a všetkých zamestnancov jeho tlačiarne na Čaci, kde vydával svoje časopisy, chytili a pod silnou žandárskou strážou odviekli do Trenčína. Stojalowski ale že vraj na ceste ušiel a to dosť opovážlivým spôsobom: pri Žiline vyskočil z jachajúceho vlaku. Vlak zastavili a žandári s niekoľkými cestovateľmi pustili sa za utekajúcim pátrom, ktorý ako sa zdá, ukryl sa vraj v niektorom blízkom dome, lebo ho nikde najst nemohli. — V Trenčíne súd ešte nevie, že by bol Stojalowski skutočne ušiel a možno, že je to len vymyslený chýr.

Počet škôl v priemere k počtu obyvateľstva. Najlepšie školami opatrené sú štáty americké, kde jedna

škola pripadá na 210 obyvateľov. V európskych štátoch pripadá jedna škola: v Norvégsku na 270, vo Švajciarsku na 366, vo Švédsku na 443, vo Francúzsku na 472, v Taliansku na 546, vo Španielsku na 560, v Luxemburgu na 624, v Dánsku na 727, v Nemecku na 826, v Portugalsku na 848, v Holandsku na 1015, v Belgiume na 1070, v Anglii na 1203, v Grécku na 1145, v Rakúsku a Uhorsku na 1350, v Rumunsku na 1754, v Bulharsku na 1784, v Rusku na 2196 a v Srbsku na 3112 obyvateľov padá jedna škola.

KU OBRÁZKU.

Prázdny krčiazok.

Je, ako to po slovensky hovoria „blaumontág“. Matej Vypil, majster poctivého remesla obuvníckeho v nedelu dlho si zapolitisoval pri pohárik, ostre odsúdiac každého politika a ministra na svete, lebo nezakážu robiť obuv na strojoch, a znaky jeho včerajšej rozhorčene- nosti ukazujú sa dnes. Miško, malý učeň, prinášal celé dopoludnie krčiazok za krčiazkom a sám by bol chcel ochutnať z toho chmeľavého nápoja, ale to nešlo. Majster Vypil vyprázdnil vždy krčiazok až na dno a to ho prevládalo. Pomaly pustil šidlo, dratva vypadla mu z ruky a pán majster z chuti zachrápal. Miško vidiac, že pán majster spí, prestal tiež klepať, pozrel do krčaha, ale ten bol veru skutočne prázdny. Miškove nádeje uchlípnúť si boly zmařené. V tom ale tichosťou v dielni upozornená pani majstrová otvorila dvere a teraz bude jaj! i majstrovi i učnovi. Vypilovi vynadá do starých korbeľov a Miškovi do budúcich, lebo už teraz nazerá do prázdneho krčaha.

ODKAZY REDAKCIE.

Viac dopisov a článkov pre nával materiálu muselo z tohoto čísla vystať. Prosíme o shovenie, najbližšie budú uverejnené.

Pán „Priateľ“ v Liskovej. Zo zaslaných dopisov jeden sme uverejnili, ten druhý, pretože je predmet jeho až veľmi zastaralý, neuverejníme. O tom nemôžeme písať koncom septembra, čo sa ešte v júli stalo. — Na článok o ženách príde najbližšie tiež rad.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 30. septembra.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75-80	8.75	9.50	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3450.-	3500.-
peštianska	75-80	8.90	9.65	Uhorská zlatá renta 4%	119.75	120.25	Pešt. uh. kupec. b.	1420.-	1425.-
stolnobebrad- ská	75-80	8.95	9.70	Uhorská korunová renta 4%	98.10	98.60	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	8200.-	8250.-
Raž (žito)	70-72	7.30	7.40	Uhorské regálové úpisý 4 1/2%	100.10	100.80	Šalgó-tarjána baňa na uhlie	608.00	609.00
Jačmeň na krm.	60-62	5.60	6.00	Uhorské premiové úpisý	181.20	182.20	Záložné listy.		
na pátku	62-64	6.30	7.00	Uhorská tiasko-segedínska po- žička 4%	140.00	141.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	97.25	98.25
na varku	64-66	7.30	8.20	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	120.00	120.50	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	100.30	100.80
Ovos	59-41	5.75	6.05	vyvážkové úpisý 4%	96.15	97.15	Uh. úver. ústavu s prímion 4%	121.50	122.50
Kukurica	73	5.10	5.20	Spoločná požička v bež. penia- zoch 4 1/2%	100.90	101.40	Peniaze.		
Proso		4.10	4.30	Žreby.			Cisársky dukát	5.69	5.74
Repica		12.20	12.75	Spolku „Jó-ziv“	3.70	4.10	Dvadsať-frankovník	9.51	9.54
Ďatelínové semk. luc.		42.-	48.-	Uhorského „Červeného kríža“	7.75	8.25	Nemecká ríšska marka	18.85	19.00
červená		36.-	40.-	Rakúskeho	19.50	20.00	Striebro		
Svinská masť peštianska		62.00	62.50	Razítka	0.00	6.50			
vidiecka									

Tlačou cis. a kráľ. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.